

אנטי-דיפלומטים

מסר לי שמר תקוע, שגרירנו באו"ם, התלונן על כך שלא מצאתי לנכון לבקר אצלו, לפני חודשים, כאשר נפגשתי עם ראשי משלחת ארה"ב ובריטניה באו"ם. הוא התמרמר בקול רם על כך שזוהי לו על ביקורי באו"ם רק מפי ראש המשלחת הבריטית, הלורד קארואון, סיפיר לו במיק"ר על שיחתי עימו.

אם נפגע השגריר הנכבד, אני רוצה להתנצל בפניו בפומבי. ביקרתי באותו שבוע אצל שגרירנו ב"ר שינטון, יצחק רבין, בתום שיחתי בבית הלבן ובמשרד החוץ שם. הפגישה עימו נערכה על פי בקשתי, ולמדתי בה רבות. ואילו ביקור אצל השגריר תקוע נראה לי כביזבוז זמננו היקר. כי מר תקוע מייצג, בעיני סוג של שלי-חים ישראליים שאני מתכבד בזה להציע להם הגדרה כוללת: **האנטידיפלומטים.**

★ ★ ★
אכן, מר תקוע הוא פופולרי מאוד בישראל. אם יפרוש משה דיין ויקים רשימה משלו לכהירות, יוכל מר תקוע להוסיף לה מישקל ויקרה. מי אינו מתלהב ממר תקוע, האיש המי שייב לרוסים מנה אחת אפיים, התוקף את הצרפתים במילים כדורבנות, התוקע יתדות מילוליות בגלגלי האמריקאים והבריטים, ה"אומר לעולם כולו בדיוק מה שהוא חושב עליו, המגלה לאו"ם-שמום את כל עומק הבזו שהוא רוחש לו? כל מילה היוצאת מפיו של מר תקוע מוסיפה לפופולריותו בישראל. וכל מילה היוצאת מפיו נורעת עוד יותר מפופולריותו כאו"ם.

מר תקוע מרוצה מכן. קוראי הצהרונים בישראל מרוצים מכן. השאלה היא: האם מדינת-יש"ר ראל צריכה להיות מרוצה מכן?

★ ★ ★
מהו, בעצם, תפקידו של דיפלומט? תפקידו הוא להיות פופולרי במדינה. קוב כהונתו — כדי שיוכל שם לי הועיל לארצו. תפקידו איננו להיות פופולרי בבית. אני מוכן להגזים ולומר: תפי קידו הוא להיות בלתי-פופולרי בבית.

כי אדם, שתפקידו הוא למצוא חן בעיני זרים, אין לו בדרך כלל סיכוי לרכוש אהדה רבה במולדתו. גדולי הדיפלומטים ב"היסטוריה, הרשומים באותיות-זהב בתולדות המדיניות העולמית, לא היו פופולריים, ול"רוב גם לא היו מוכרים, בארצותיהם. יש אסכולה האומרת כי בכלל אין עוד תפקיד רב לדיפלומט, ששוב אינו אלא דהר חבוש-צילינדר. אין לו עוד מרחב ליוזמה משלו. כל ההחלטות מתקבלות במשרד החוץ שלו. הוא מקבל הוראות במיברקים, הוא רק רובוט המבצע הוראות.

אין זה נכון. עברו ימי-הזהר של השגרירים הגדולים, ששינו את פני המדיניות העולמית. אבל עדיין יש תפקיד חשוב מאוד לשגריר המוכשר היוודע את תפקידו. איך?

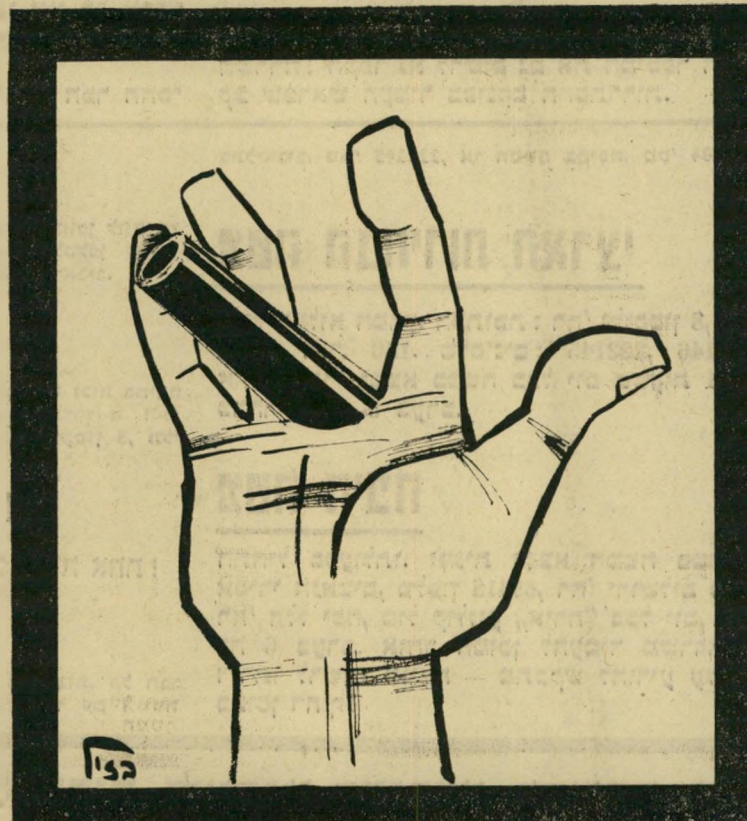
זחאק הלורד קארואון מספר על כך כי סיפרו, בפרק המסכם את נסיונו באו"ם. הוא אומר שיש שגרירים של מעצמות גדולות, המשניאים את עצמם על כל עמיתיהם, והגורמים לכך שהכל משתדלים לפגוע ב"אינטרסים של מדינתם. לעומתם יש שגריר-רים של מדינות קטנות, הרוכשים לעצמם כבוד ומעמד אישי. הם מסוגלים לנצל מע"מז זה לטובת מדינותיהם. הם הופכים את הידידות האישית, שעמיתיהם רוחשים להם,

למכשיר להשגת מטרותיהם המדיניות. קארואון גם מגדיר את שני ה"פונים.

עם הסוג הראשון, הבלתי-מוצלח, נמנה הדיפלומט הפזול כל הזמן הביתה, הנואם רק כדי להשיג כותרת בעיתוני ארצו, התור קע בשומר לשם פירסומת אישית. הכל יודעים זאת, ואיש אינו מתחשב בדבריו. עם הסוג השני נמנה השגריר הטוב, ה"מדבר לענין, המצפף על פירסומת אישית, המסוגל גם להתווכח עם ממשלתו ולשכנע אותה לשנות את הקו שלה, במיקרה הצורך. איש כזה יכול, לפעמים, לתפוס מקום מר-

דומים לניאונאצים — שהם אויביהם ה"קיצונים ביותר. (זה קצת מזכיר את דיבורי הסובייטים, הסוענים כי המימשל הצבאי שלנו בשטחים המוחזקים דומה לכיבוש הנאצי.) **התוצאה לא איחרה לבוא.**

השמאל החדש, שהוא גוף רבי-השפעה, התנדנד עד או בין מעריצי אל-פתח ובין ידדי-ישראל. ב"נתן הכרע את הכף. ה"סודנטים, שיכתב-העתיד של האינטליגנציה הגרמנית, ויהו את ארתור עם הפאשיזם הגרמני, ואת ישראל עם ארתור. מאז הם רודפים אותה, מעלים על נס את

יאסיר עראפאת ומפרסמים את דבריה-בלע של גולי מצר. השמאל החדש כארצות אח"רות נובק בהדרגה מתורה זו. וזהו דוגמה קלאסית של מיבצע-יחיד, בו הצליח אנטידיפלומט ל"השניא את עצמו, ובכך לגרום נזק בלישיוער למדינה המושלמת את משכורתו הנאה.

★ ★ ★
אינו דיפלומטים מסוג אחר, דיפי לומטים אמיתיים, אצלנו ושלנו. גיימס מקדונלד, הציר הראשון של אר"צות-הברית בישראל, כבש לעצמו אהדה עצומה, ובכך השתית את יחסי ישראל-השינגטון על בסיס איתן, אף שהוא גרם אישית לנסיגת צה"ל מסיני ב"1949.

פיאר ז'ילבר, השגריר הצרפתי, היה דיפלומט מזהיר. הוא תרם אישית תרומה מכרעת לכך שיש"ר ראל יצאה ב"1956 למיבצע-סיני, לטובת אינטרס צרפתי מובהק. מצינו, אפשר לעלות על נס את דידי הכהן, שפתח כימעס לבדו את דרום-מירח אסיה בסני ישראל, והיה מפלס את דרכנו לפקניג, לולא עיורונם של ב"גוריון ושרת. הוא עשה כל זאת בתפקיד הצנוע של ציר

בבורמה (כשיריביו כינוהו "הבור מצירמה"). כיום אפשר להזכיר, כשגריר ש"ר רכש לעצמו אהדה וכבוד, את יצי"חק רבין. אילו כיהן במקומו אחד האנטידיפלומטים, עלול היה הפי"ער בין ירושלים וושינגטון להפוך זה מכבר לתהום.

★ ★ ★
שה להאשים את תקוע, ב"נתן ושות'. היה להם ממי ללמוד. ראש ממשלת-ישראל היתה השגרירה ה"ראשונה של ישראל בברית-המועצות. זה היה תפקיד עדין מאין כמוהו, בשיא ירח-הדבש בין מוסקבה וישראל, שנפתח עם הצהרת גרומיקו למען הקמת המדינה, ונמ"שך באספקת הגשק במלחמת-העצמאות. גולדה לא היתה מעולם אשה עדינה במ"יחוד. בבואה למוסקבה, עודדה הפגנות-ה"דהות של יהודי ברית-המועצות עם ישראל, שהגיעו לשיאן במספן העצום ליד בית-הכנסת במוסקבה בססח.

זה היה יפה. זה היה מרגש. וזה היה אפון.

כי הפגנה זו הועיקה את שילטונות הביטי חון, השולטים בארץ הסובייטים. הם ראו בה נסיון של מדינה זרה ומערבית לערער את נאמנותו של ציבור גדול של אורחים. הרודן המטורף, ששלט במוסקבה, יצא מכליו, המציא את עלילת הרופאים, ביים את מישפטי הריגול בכל רחבי הגוש הקו"מוניסטי, חידש את האיבה לציונות.

זה היה אפון ליהודי ברית-הבר"עצות, ומהלומה קשה למעמדה ה"מדיני של ישראל.

מאז לא שינתה הגברת מאיר את גישתה. להיטך, היא הדביקה בה את יורשיה ועמי"תיה. אבא אבן רכש לו תהילת-עולם בתור האיש שהשיב בעצרת האו"ם שני גידופים מלוטשים על כל גידוף סובייטי, להנאתם הרבה של יהודי ארצות-הברית.

זה הכניס, אולי, כסף למגבית. אך כמה עזר למדיניות ישראל?

★ ★ ★
יום מדבר אבן על הבידוד המדיני המחולט של ישראל. לעיתים נדמה לי שהוא מדבר על כך בתענוג מזור.

בכלל מתקבל הרושם, תוך קריאת העי"תונים הישראליים, ותוך שמיעת נאומי חב"רי-הכנסת, שאין דבר המהנה אותם יותר מלהיחזק מחוש שכל העולם שונא אותנו. עבר זמן עד שתפסתי כי זהו אחד הספיחים של הרוח הגלדי"תית, אשר מנסים להרכיזה בכוח גם בבת-יהספר הישראליים, ב"איצטלה של "תודעה יהודית". כל הנואמים האלה למדו בילדותם כי בכל דור ודור קמו עלינו לכלונתנו, כי ההיסטוריה כולה אינה אלא שרשרת של רדיסות ופוגרומים. הם ביקשו מאלוהים לשפוך את המתו על הגויים אשר לא ידעו"הו — כל הגויים.

רוח זו היתה טיבעית בעדה מפוזרת וחסרת-ישוע, שהיתה מופקרת לחסדי כל רוב עויין. אולם בינתיים הפכנו אומה מדי"נית, יש לנו מדינה המסוגלת בהחלט להגן על עצמה, והגויים מתייחסים אלינו בהתי"אם לאינטרסים הממלכתיים שלהם.

זהו מצב חדש, המבלבל את הקשישים ואת תלמידיהם הססכו-צעירים. אין הם מר"גשים בנוח בעולם חדש זה של אינטרסים קרים. הם מפלטים אהנה של הקלה כאשר גדמה להם שחזרו לנח"ילדותם. המוכר כה טוב: גוף של עולם אנטי-שמיי ומתנכר. האנטידיפלומטים הם הכיטווי המובהק של כמיהה זו — והם גורמים במידה רבה להגשמתה.